

Paper Code

BV-402

अनुक्रमांक:
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - मईमासः - 2018

बी. ए. व्याकरणम् (सत्रम् : चतुर्थम्)

संस्कृतम्

द्वितीयपत्रम्-संस्कृतव्याकरणम् (ख)

समयः - होरात्रयम्

अधिकतमाङ्कः - 75

अवधेयम् : इदं प्रश्नपत्रं पञ्चसप्ततः (७५) अङ्कानां विद्यते। अत्र खण्डद्वयं वर्तते। प्रत्येकं खण्डे प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानां समाधानं कर्तव्यम्। अङ्कविभाजनं प्रत्येकं खण्डस्य प्रश्नस्य च पुरतः द्रष्टं शक्यते।

खण्ड - "अ" (काशिका)

- प्रश्न:1- द्वयोः सूत्रयोः काशिकारीत्या व्याख्यानं कर्तव्यम् - (5X2=10)
(क) रसादिभ्यश्च (ख) बहुवीहौ सक्थ्यङ्गोः स्वाङ्गात् षच् (ग) प्रशंसायां रूप्।
- प्रश्न:2- केषाञ्चित् पञ्चानां सूत्राणां पदकृत्यं दर्शयन्तु। (2X5=10)
(क) अध्यक्षपूर्वद्विगोर्लुगसंज्ञायाम् (ख) तदस्मिन्नधिकमिति दशान्ताङ् इः (ग) तेन तुल्यं क्रिया चेद् वतिः
(घ) इवे प्रतिकृतौ (ङ) पूरणाद् भागे तीयादन् (च) उपसर्गाद्ध्वनः
(छ) द्वित्रिभ्यां ष मूर्ध्नः
- प्रश्न:3- केषाञ्चित् पञ्चानां वार्तिकानां व्याख्यानं कर्तव्यम्। (2X5=10)
(क) ब्रह्मवर्चसादुपसख्यानाम्। (ख) यज्ञर्त्विग्भ्यां तत्कर्मर्हतीत्युपसंख्यानम्।
(ग) विकारे स्नेहे तैलच्। (घ) प्राण्यङ्गदिति वक्तव्यम्।
(ङ) अनजादौ विभाषा लोपो वक्तव्यः। (च) भद्राच्चति वक्तव्यम्।
(छ) सवदिश्चेति वक्तव्यम्।
- प्रश्न:4- द्वयोर्कारिकयोर्व्याख्यानं कुर्वन्तु। (2X5=10)
(क) एकाक्षरात् कृतो जातेः सप्तम्यां च न तौ स्मृतौ।
शिखादिभ्य इनिर्वाच्य इकन् यवखवादिषु॥
(ख) अधिके समानजाताविष्टं शतसहस्रयोः।
यस्य संख्या तदाधिक्ये इः कर्तव्यो मतो मम॥
(ग) अर्चासु पूजनार्थासु चित्रकर्मध्वजेषु च।
इवे प्रतिकृतौ लोपः कनो देवपथादिषु॥
- प्रश्न:5- शब्दद्वयं साधयन्तु। (5X2=10)
(क) प्राग् वसति (ख) द्विपुरी (ग) श्यान्।
- प्रश्न:6- पञ्चानां शङ्कानां समाधानं कर्तव्यम्। (3X5=15)
(क) तिङ्श्च इत्यत्र 'इष्टन्' किमर्थं नोदाहियते।
(ख) 'संख्यायाः क्रियाभ्यावृत्ति' अत्र गणनग्रहणं किमर्थम्। यावता गणनात्मिकैव संख्या?
(ग) 'प्राग् दिशो विभक्ति' इति विभक्तिकरणे किं प्रयोजनम्।
(घ) 'राजाहः सखिभ्रष्टच्' इत्यत्र मद्राणां राज्ञी मद्राङ्गी इह टच् कस्मान्न भवति।
(ङ) तय ग्रहणस्य प्रयोजनं दर्शयन्तु, 'द्वित्रिभ्यां तयस्यायन् वा' इत्येतस्मिन् सूत्रे।
(च) कथं सिद्धं भवति 'ऐकगविकः' एकगोपूर्वाद् ठञ् नित्यम् सूत्रे।

खण्ड - "ब" (धातुपाठः)

प्रश्न:7- चतुर्णां धातूनामग्रे दशधातवो लिखन्तु।

(2.5X4=10)

(क) क्लृप इत्येके

(ख) कुन्थ संरलेषणे

(ग) डिप, क्षेपे

(घ) तृप, प्रीणने

(ङ) इक्, स्मरणे

(च) ष्ठा, गतिनिवृत्ता

(छ) चूष, पाने।

-----X-----